

SZENT ISTVÁN
EGYETEM

MEZŐGAZDASÁG- ÉS KÖRNYEZET-
TUDOMÁNYI KAR, GÖDÖLLŐ

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

A Zagyva folyó kerekudvari kíméleti szakaszáról származó üledékminták toxikológiai vizsgálata klasszikus és alternatív halmodellekkel

*Bock Illés, Csorbai Balázs, Bokor Zoltán, Garai Edina, Vásárhelyi Erna,
Kerekes Flóra, Urbányi Béla, Csenki-Bakos Katalin, Csenki-Bakos Zsolt*

Szent István Egyetem, Akvakultúra és Környezetbiztonsági
Intézet, Halgazdálkodási Tanszék

Munkánkat a MAHOP-2.1.1-2016-2017-00002, EFOP-3.6.3-
VEKOP-16-2017-00008, NVKP_16-1-2016-0003 és a
FEKUT2019: TUDFO/47138/2019-ITM, ÚNKP-20-3-I
pályázatok támogatták

Bevezetés

- ▶ Az üledékek fontos szerves és szervetlen anyagok forrásai lehetnek,
  - ▶ viszont a bioakkumuláció révén akár olyan szennyező anyagok forrásai is, amelyek az táplálékláncba is bekerülhetnek
  - ▶ A vízfázis toxicitásának meghatározása nem elegendő
  - ▶ Egy átfogó ökotoxikológiai értékeléshez az üledékek toxicitásának meghatározása is szükséges
- ➔ **Halembrióval végzett akut toxikológiai teszt**

Összehasonlító vizsgálat

- ▶ Az üledéktoxicitási tesztek általában laboratóriumi modellfajokon végzik, azonban kérdéses, hogy a modell állattal végzett teszt eredményei milyen mértékben tekinthetők reprezentatívnak az adott élőhelyen élő fajokra gyakorolt toxikus hatásokat illetően.
- ➔ A laboratóriumi modellel végzett teszt eredményei mennyire képesek reprezentálni a ténylegesen az adott élőhelyen előforduló fajból nyert eredményeket?

Célkitűzések

- ❖ Közelebbi képet kapni a szabványos akut toxicitási tesztek validitását illetve felhasználhatóságát illetően
- ❖ Pontosabb, specifikusabb tesztek tervezése a jövőben
- ❖ A komplex tesztek eredményei felhasználhatóak lehetnek egy adott élőhely vagy ívóhely védelmének és javításának hatékonyabbá tételében

Felhasznált fajok

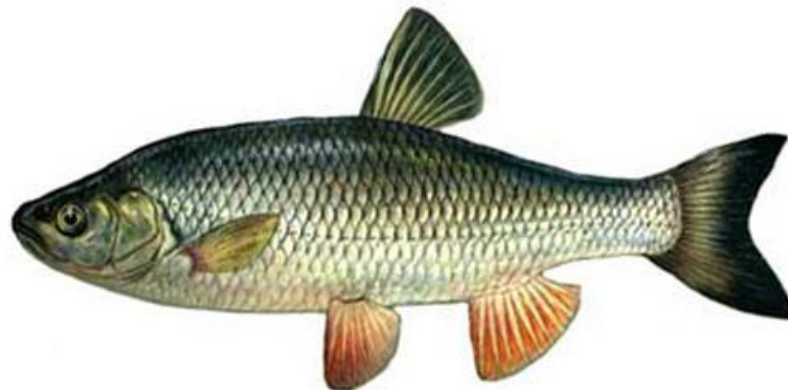
- ❖ Klasszikus laboratóriumi modell:

- ❖ Zebradánió (*Danio rerio*)

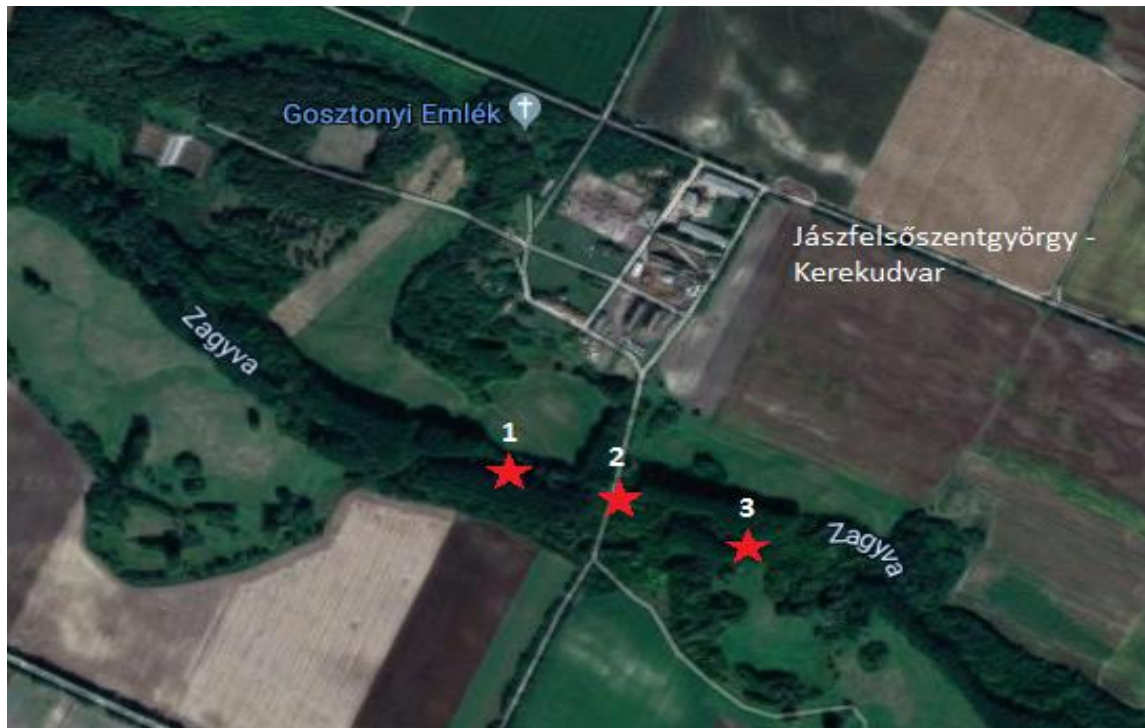
- ❖ Alternatív modell:

- ❖ Domolykó (*Squalius cephalus*)

Anyagok és módszerek

❖ Mintavételi pontok

- 1 - Kerekudvar híd felett
- 2 - Kerekudvar híd
- 3 - Kerekudvar híd alatt

Anyagok és módszerek

Üledék kontakt teszt - 120 óra

- A vizsgálat nyolc különböző üledék koncentrációban zajlott, melyek száraz minta tartalmai:

3 g, 2.5 g, 2 g, 1.5 g, 1 g, 0.5 g, 0.25 g, 0.1 g.

- Az üledékmintákat minden vizsgált koncentráción kiegészítettük 3 g-ra kvarchomokkal, majd feltöltöttük mesterséges vízzel.
- Az embriók közvetlenül az üledékmintákra kerülnek
- ➔ A részecskékhez kötött szennyezők hatásai jól vizsgálhatók

Eredménye: túlélési és deformitási értékek

Anyagok és módszerek

Szerves kivonat teszt - 120 óra

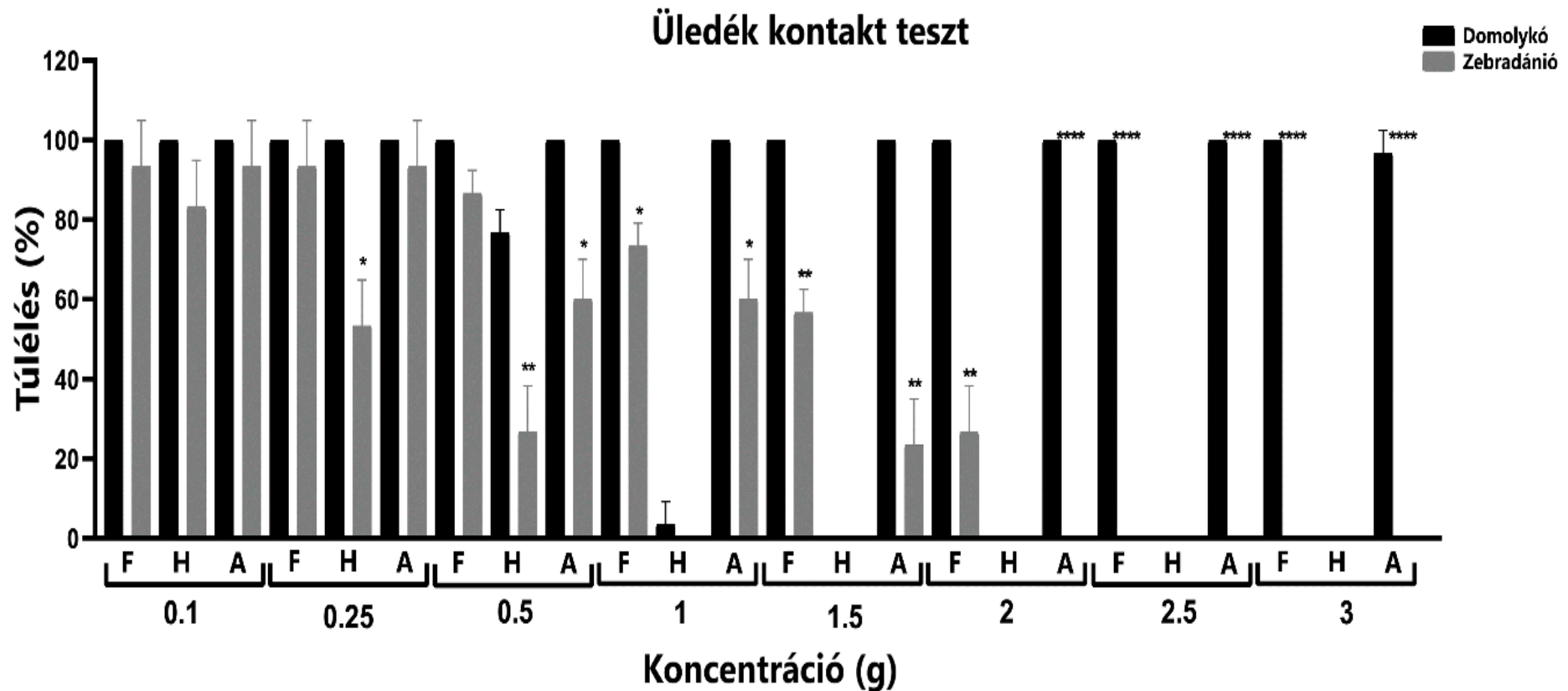
- 20 g szárított üledékmintából acetonos kivonatot készítettünk Soxhlet-extraktor használatával
  - A kivonatot 1 ml-re töményítettük és az oldószert DMSO-ra cseréltük (20000 mg/ml törzsoldat)
  - A vizsgált koncentrációk:
60 mg/ml, 30 mg/ml, 15 mg/ml, 7.5 mg/ml, 3.75 mg/ml
  - A szerves oldószerral kioldható összes szennyező egy törzsoldatba sűrítve
- ➔ Nem feltétlenül tükrözi a valós toxicitást

Eredménye: túlélési és deformitási értékek

Üledék kontakt teszt eredményei

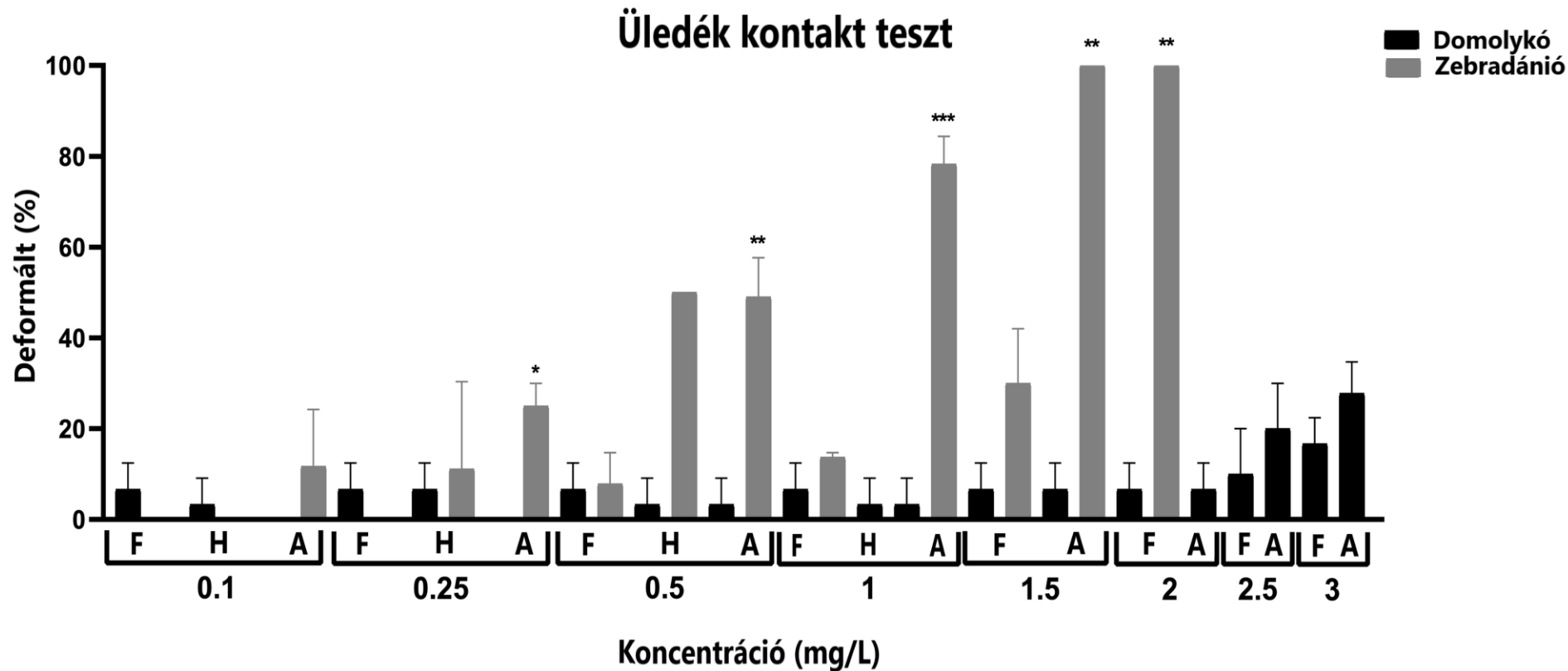
➤ Az üledék kontakt teszt 120 órás túlélési értékei

F - Kerekudvar híd felett   H - Kerekudvar híd   A - Kerekudvar híd alatt

Üledék kontakt teszt eredményei

➤ Üledék kontakt teszt deformitási értékei

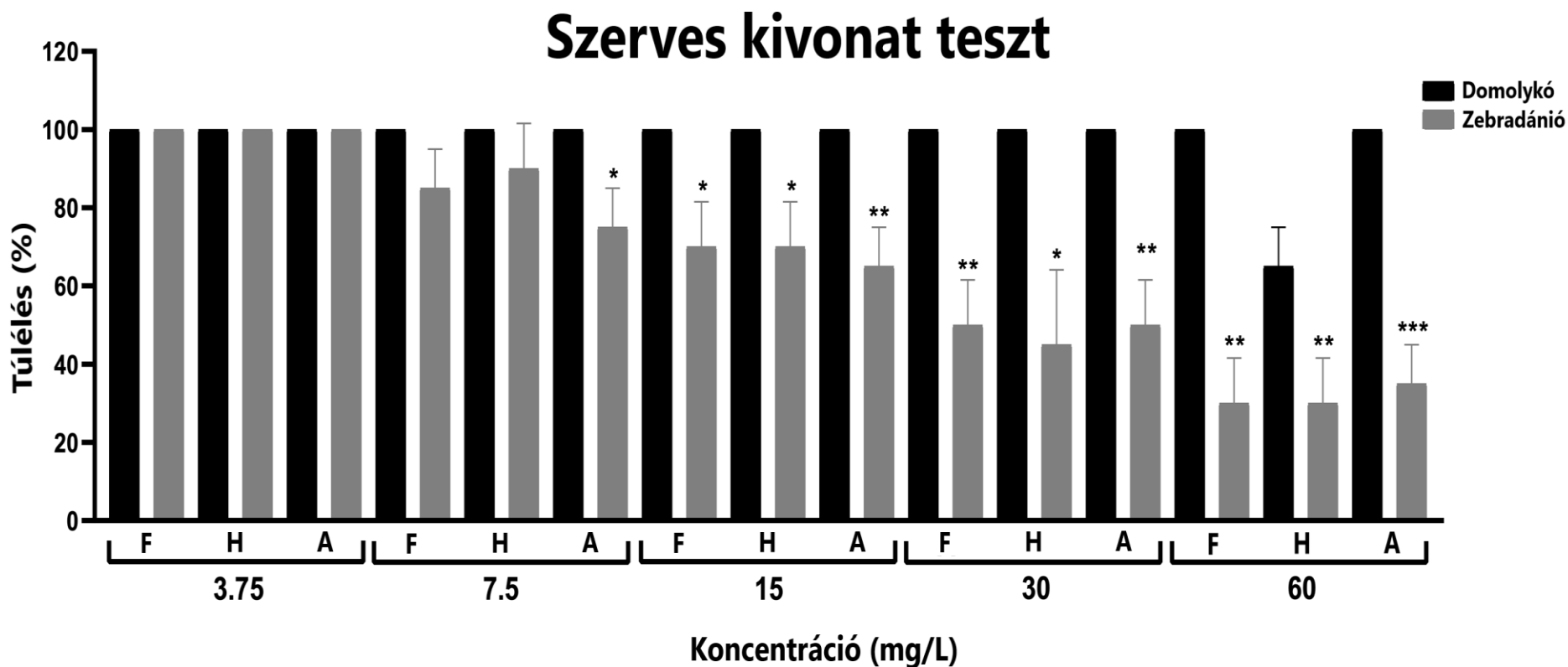
F - Kerekudvar híd felett

H - Kerekudvar híd

A - Kerekudvar híd alatt

Szerves kivonat teszt eredményei

➤ Szerves kivonat teszt 120 órás túlélési értékei

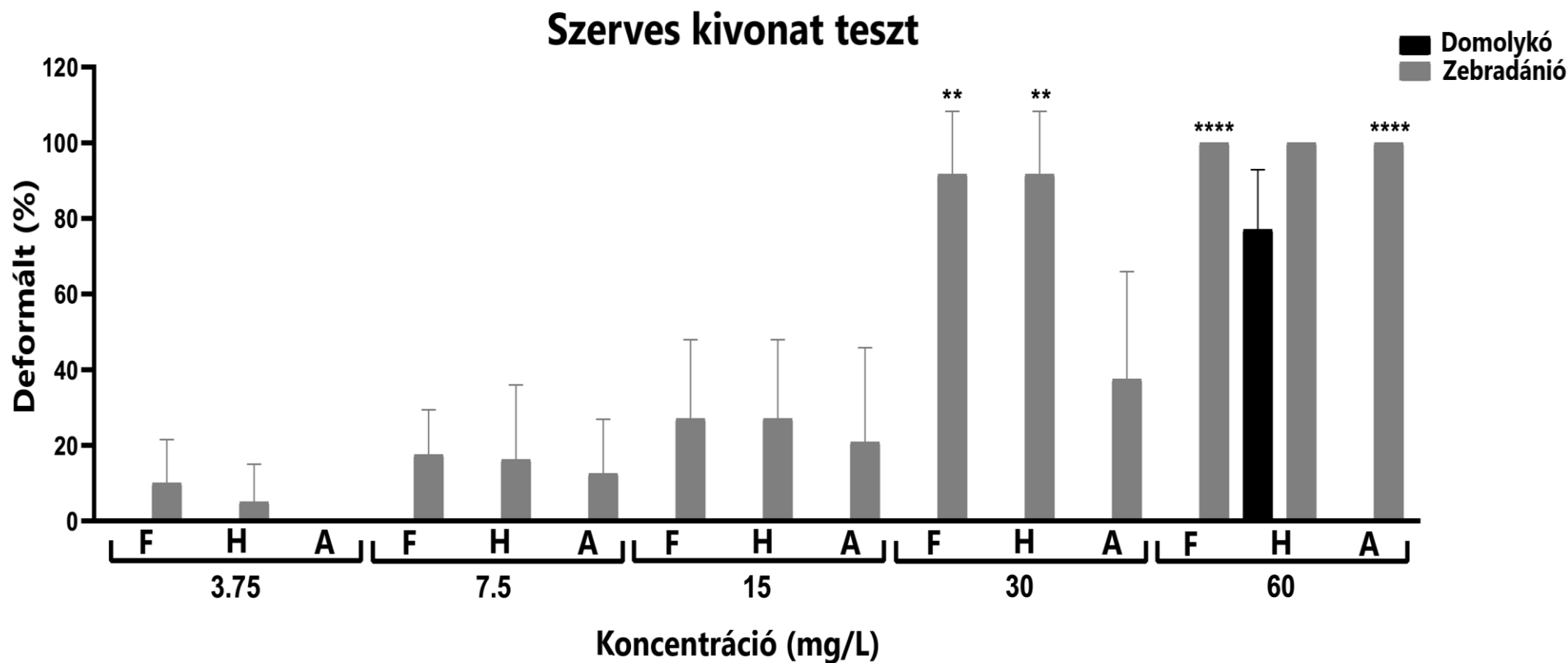
F - Kerekudvar híd felett

H - Kerekudvar híd

A - Kerekudvar híd alatt

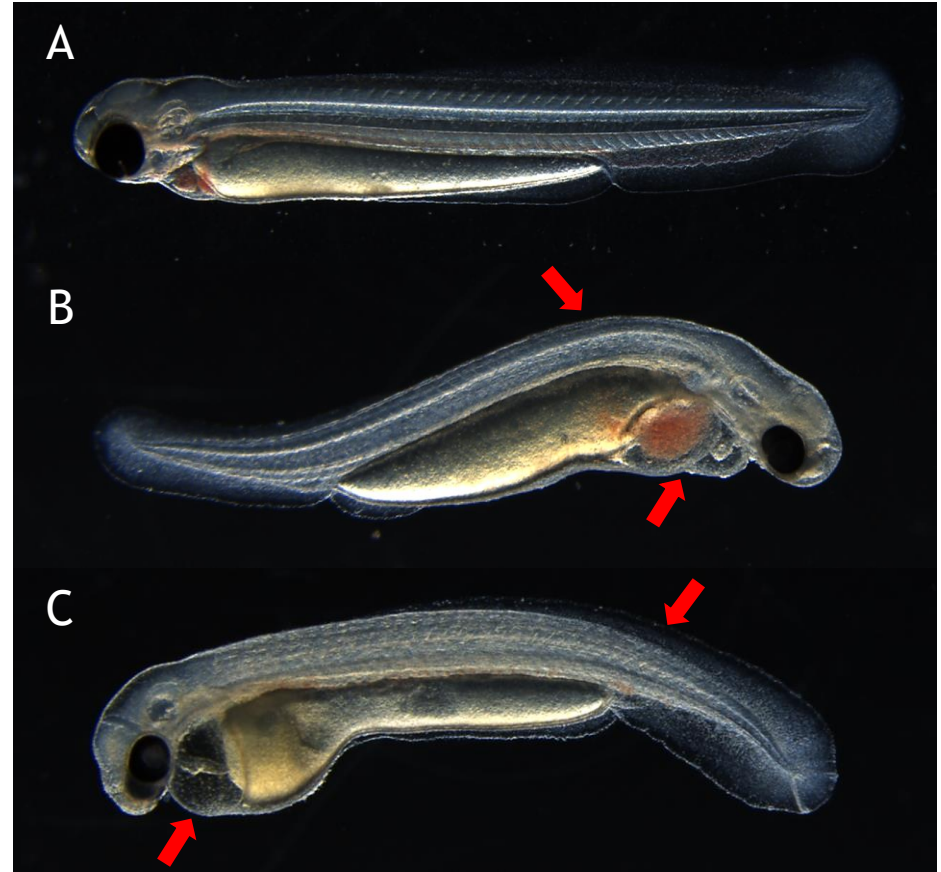
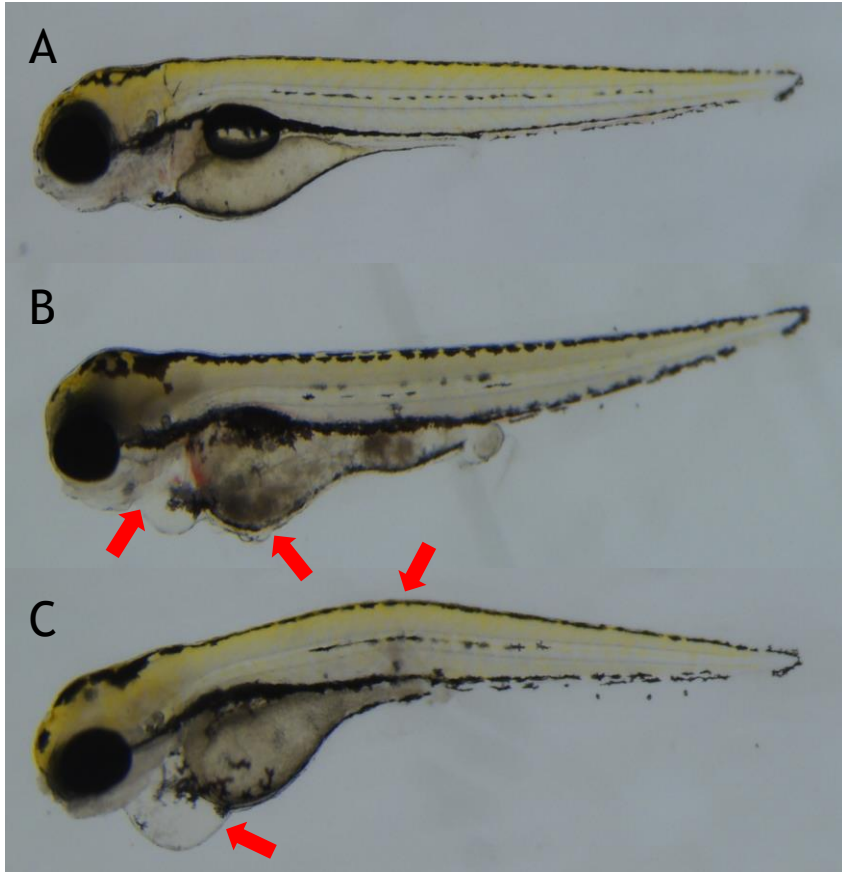
Szerves kivonat teszt eredményei

➤ Szerves kivonat teszt deformitási értékei

F - Kerekudvar híd felett   H - Kerekudvar híd   A - Kerekudvar híd alatt

Jellemző szubletális tünetek

- A - Kontroll
- B,C - Perikardiális ödéma
- Sziködéma
- Gerinc torzulás

Eredmények értékelése

- ❖ Mindkét faj esetében tapasztaltunk különbségeket a mortalitási százalékokban mindhárom mintavételi pontra vonatkozóan
- ➔ Szükséges lehet az üledéktoxikológiai felmérések során az alternatív modellállatok használata
- ➔ Domolykó alkalmas faj lehet

Eredmények értékelése

- ❖ Az üledéktoxikológiai vizsgálatok során javasolt a toxicitási tesztekbe a hagyományos laboratóriumi modellek mellett alternatív modell fajokat is bevonni (amennyiben lehetséges).
- ❖ A vizsgálataink alapján a domolykó alkalmas erre, mivel természetes körülmények között is az aljzatra ívik, így különösen alkalmas az üledék kontakt tesztben való alkalmazásra, azonban az embriók nyérése nehéz.
- ❖ A program eredményeként közelebbi képet kaptunk a szabványos akut toxicitási tesztek validitását illetve felhasználhatóságát illetően.
- ❖ Ez hozzásegít minket ahhoz, hogy pontosabb, specifikusabb tesztek tudjunk tervezni a jövőben.

Köszönöm a figyelmet!

Támogatóink:

- MAHOP-2.1.1-2016-2017-00002
- EFOP-3.6.3-VEKOP-16-2017-00008
- NVKP_16-1-2016-0003
- FEKUT2019: TUDFO/47138/2019-ITM
- AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-3-I KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

Új Nemzeti
Kiválóság Program

SZENT ISTVÁN
EGYETEM

MEZŐGAZDASÁG- ÉS KÖRNYEZET-
TUDOMÁNYI KAR, GÖDÖLLŐ

